

LIFE SCIENCES OP DE GRENS VAN GROEN EN GRIJS

VERBREDEDEN LEVERT MEER OP

De raakvlakken zijn het meest interessant. Het is daarom dat samenwerkende groen-grijze opleidingen jongeren weten te boeien en te binden.

TEKST JAN NIJMAN

FOTOGRAFIE JAN NIJMAN EN AOC FRIESLAND

Juist op de snijvlakken van de verschillende sectoren zie je dat interessante ontwikkelingen plaatsvinden", zegt Peet Ferwerda, directeur van de mbo-opleiding Life Sciences in Leeuwarden. Deze opleiding is in 2011 gestart als een bundeling van bestaande opleidingen van AOC Friesland en Friesland College. Life Sciences verbindt de groene opleidingen voeding, water & milieu met de grijze opleidingen laboratoriumtechniek en procestechniek. Bedrijven komen steeds vaker met vragen op de raakvlakken van die verschillende opleidingen, vertelt Ferwerda die afkomstig is uit de techniek. Als voorbeeld noemt hij een kaasfabriek die met een gesloten waterkringloop werkt. Daar raakt water en milieu aan voeding. Samenwerking is ook nodig omdat afgestudeerden van de opleidingen laboratoriumtechniek in Friesland veelal werken in de voedingsindustrie, zegt hij. "In samenwerking met bedrijven

hebben we een perspectief beschreven voor de opleidingen. Waar het om gaat is dat we leerlingen breder opleiden. Ze moeten leren crosssectoraal te denken en te werken zodat bijvoorbeeld een procestechnicus kan meewerken aan innovatie van voedsel. Er zijn zoveel raakvlakken."

"Op de snijvlakken van groene en grijze sectoren gebeuren interessante dingen. Door samen te werken, kun je meer jongeren interesseren voor bijvoorbeeld voeding en technologie"

Doorstromen

Wat in Leeuwarden gebeurt, sluit aan bij de constatering van AOC Raad-voorzitter Medy van der Laan in de vorige editie van Vakblad Groen Onderwijs: "Aoc's komen meer op het grensgebied van groen en grijs, want het groene bedrijfsleven vraagt daarom." In Leeuwarden werken AOC Friesland en Friesland College nu zo'n vier jaar samen. De hbo-instellingen in Leeuwarden doen dit al veel langer. Feike van der Leij, lector Health & Food bij Van Hall Larenstein vertelt dat zijn instelling sinds de jaren negentig samenwerkt met de NHL in Leeuwarden voor de opleiding biotechnologie. "Uit die samenwerking, die ons toen na de verhuizing van Groningen naar Leeuwarden was opgelegd, is een gouden combinatie van opleidingen voortgekomen." De gemeenschappelijk opleidingen Life Sciences & Technology bundelen opleidingen als voedingsmiddelentechnologie, biotechnologie, biologie en medisch laboratoriumonderzoek, chemie en chemische technologie. Een voorbeeld waar die samenwerking heel duidelijk naar voren komt is de Major Health & Food, vertelt Van der Leij. Een bundeling van expertise op het gebied van voedingsmiddelentechnologie, voeding en laboratoriumtechnieken.

Ook Hogeschool Inholland, op zichzelf al een samenwerking van groene en grijze opleidingen, werkt aan bundeling van groene opleidingen als dier- en veehouderij, landenschap en voeding met biotechnologie, chemie, medische wetenschappen. "Het is heel zinvol", zegt projectmanager Gerry Kouwenhoven. "Ook wij zien dat juist op de snijvlakken heel snel nieuwe initiatieven ontstaan." Als voorbeeld noemt zij zaadveredeling en laboratoriumtechniek. "Die hebben met elkaar te maken. Als je studenten kunt laten kennismaken met bedrijven in de groene sector, vergroot je de kans dat ze die sector ook kiezen. Zo stromen er nu meer mensen door naar de zaadveredeling."

Wit

De groen-grijze samenwerking kan helpen meer leerlingen te trekken. Dit is een van de doelen van de gemeenschappelijk opleiding Life Sciences, vertelt Ferwerda. Bij de opzet ervan hebben ze zich laten leiden door Bèta Mentality, een model dat beschrijft waarom en hoe jongeren keuzes maken voor bèta en techniek. "Weet je hoeveel jongeren niets van bèta willen weten? Niet meer dan 13 procent." Er ligt dus een behoorlijk potentieel aan leerlingen die mogelijk belangstelling hebben voor techniek, legt hij uit. Met de puur technische opleidingen richten ze zich in het verleden vooral op de 'concrete bètatechnici', jongeren die altijd al geïnteresseerd waren in techniek. Jongeren die meer carrièrericht of mensgericht waren,

'Alle bedrijven in de voedingsmiddelen-industrie hebben vragen die over de muren van het groene domein heen gaan'

werden niet door hen aangesproken. "Nu we opleidingen gebundeld hebben, kunnen we laten zien dat er interessante ontwikkelingen plaatsvinden. Algentechnologie, bijvoorbeeld, spreekt jongeren aan met maatschappelijke interesse. Voeding en obesitas raakt jongeren met mensgerichte belangstelling."

Forensic Sciences, onderdeel van de hbo-opleiding Biotechnologie in Leeuwarden is ook zo'n trekker. "Veel studenten kiezen dat," vertelt Van der Leij, "maar niet iedereen kan werk vinden in die sector. Ze hebben wel behoorlijke technisch

kennis en brede competenties. Het is mooi dat je ze – juist door die combinatie – kunt interesseren voor de voedingsindustrie." Kouwenhoven noemt biotechnologiestudenten die vaak doorstromen naar de medische biotechnologie. "Door de bundeling kun je ze verleiden door te stromen naar de groene biotechnologie in plaats van naar de witte." Van der Leij denkt dat de combinatie van opleidingen, de opleiding chemie heeft gered. "Was dit niet gebeurd, dan had je daar misschien drie studenten gehad. Nu zijn ze bij de meeste modules gecombineerd met andere groepen."

Muren

De groen-grijze bundeling van de opleidingen sluit aan bij de Human Capital Agenda van de verschillende topsectoren, vindt Ferwerda. De opleidingen sluiten aan bij meerdere topsectoren: Life Sciences, Water, Agro & Food en Chemie. Een van de speerpunten in de HCA is vergroting van de uitstroom van goed gekwalificeerde afgestudeerden. Andere

Peet Ferwerda:
"Bedrijven vragen mensen die op de snijvlakken moeten kunnen werken, die een brede visie hebben"

Doorbeelden groen-grijze samenwerking Life Sciences

Mbo Life Sciences Leeuwarden

- Samenwerking van AOC Friesland en Friesland College
- Bundeling van opleidingen milieu, watermanagement, watertechnologie, voedingstechnologie; procestechniek, laboratoriumtechniek

Hbo Life Sciences and Technology Leeuwarden

- Samenwerking van Van Hall Larenstein en NHL Hogeschool
- Bundeling van opleidingen biotechnologie (major Forensic Sciences), voedingsmiddelentechnologie, biologie en medisch laboratoriumonderzoek (major Health & Food), chemie en chemische technologie

Innovatieproject Fhealinc Den Bosch

- Samenwerking van HAS Den Bosch, ZLTO, Jeroen Bosch Ziekenhuis, gemeente 's Hertogenbosch;

Food & Health Innovation Challenge biedt geen opleidingen aan, maar ondersteunt instellingen en ondernemingen bij onderzoek en innovatie van projecten en producten op het snijvlak van voeding en gezondheid

Food Academy

- Hogeschool Inholland, Wellantcollege en Wageningen UR
- Mbo- en hbo-opleidingen op het gebied van lifestyle, food, marketing, ondernemen en food design

HAS Limburg Venlo

- HAS Den Bosch, Fontys Hogescholen, Wageningen University en Maastricht University, Citaverde College en Gilde Opleidingen
- In 2013 starten opleidingen op het snijvlak van food & flowermanagement, logistiek, food design, tuin- en akkerbouw

Alle bedrijven in de voedingsmiddelen-industrie hebben vragen die over de muren van het groene domein heen gaan

zaken die genoemd worden zijn bredere opleidingen en crosssectoraal werken. “Bedrijven vragen mensen die op de snijvlakken moeten kunnen werken, die een brede visie hebben”, zegt hij. “We willen leerlingen opleiden in een breed perspectief. In de voedingsindustrie vindt ook automatisering plaats. Daarom is het zinvol dat procestechnici kennis hebben gemaakt met voedingstechnologie.”

Voedingstechnologie en biotechnologie behoren tot het groene domein, procestechnologie of chemische technologie niet. De discussie over wat groen is en niet groen is wat gekunsteld, vindt Feike van der

Leij. “Je kunt het niet afperken. Alle bedrijven in de voedingsmiddelenindustrie hebben vragen die over de muren van het groene domein heen gaan. Ook bij de topsectoren zie je een gekunstelde afgrenzing.” Hoe samenwerking tussen groen en grijs tot stand komt, lijkt soms toeval. In Leeuwarden begon het op hbo-niveau met een gedwongen samenwerking voor de opleiding biotechnologie. Elders is het de vraag uit de regio die groen-grijze samenwerking initieert, zoals in de Greenport Venlo. Daar werkt Hogeschool HAS Den Bosch met onder andere Fontys Hogescholen, Citaverde College en Gilde Opleidingen aan groen-grijze

opleidingen op het gebied van voeding, tuinbouw en logistiek. In 2013 moet die opleiding starten. “Natuurlijk zou HAS Den Bosch op meer vlakken een groen-grijze samenwerking kunnen opzetten, maar het gebeurt niet omdat er geen aanleiding voor is.”

Honderd

Soms is de samenwerking organisatorisch wel lastig. Hbo-docenten bij Van Hall Larenstein hebben bijvoorbeeld een iets andere rechtspositie dan die van de NHL, meldt Feike van der Leij. Peet Ferwerda vertelt dat hij – omdat hij onder twee verschillende rechtspersonen valt – alles dubbel moet verantwoorden. Hij heeft te maken met twee kenniscentra en een dubbele examencommissie. “Het lijkt niet zo handig, maar als je kijkt naar macrodoelmatigheid, dan hebben we veel bereikt.” “Soms is het ingewikkeld,” zegt Van der Leij, “maar we doen dit om iedereen te kunnen bedienen.” Ferwerda kijkt met belangstelling naar het aantal aanmeldingen voor het komend schooljaar. “We hebben de indruk dat de belangstelling wat groter is dan vorig jaar. Het zou mooi zijn wanneer we dit jaar op honderd eerstejaars uitkomen. Vorig jaar zaten we rond de tachtig.” ■

Kijk voor links op www.groenonderwijs.nl > vakblad editie 7.

